

Kisegyetem az általánosban?

Történelmi „szabadrablás”

Tankönyvkáosz, tantervcsőd

Mint annyiszor: most is egyik napról a másikra tökéletesen elavultak a kikristályosodottnak vélt igazságokat sulykoló tankönyvek. Ami tegnap érvényes volt, mára érvénytelen. A tanárokat eleddig arra próbálták szoktatni, hogy jöttányit se térjenek el a lecke betűjétől, most pedig hirtelen se „szentesített” mondandó, se írott hivatkozási alap, szabványosított történelem. Az igazi károsult azonban a tanuló, akinek tankönyv híján kell az iskolaévet elkezdenie. A felelősség pedig ismét a pedagógusé, akihez – ígéret ellenére – még a nemzeti alaptanterv sem juthatott el. A Történelemtanárok Egyletének két tagjával, Miklósi Lászlóval és Foki Tamással Sente László beszélgetett.

– Egyre kétségbeesettebbnek érzem azt az igyekezetet, amellyel a történelemtanárok próbálnak valahogy zöld ágra vergődni tantervükkel. Egymásba érnek a különböző konferenciák arról, hogy mit kellene tanítani, hogyan és miből, de tanterv mindmáig nincsen. Legföljebb annyi történt, hogy ez év márciusában Glatz Ferenc, az akkori művelődési miniszter arra biztatta a történelemtanárokat, hogy a tanterveket igazítsák a Magyar Köztársaság szemléletéhez. Ez minden... Aztán elhangzott egy hivatalosnak tetsző bejelentés a tévéhíradóban arról, hogy a történelemtananyag az általános és középiskolákban azonnali hatállyal visszavontak. Tehát egy nappal a tanév kezdete előtt kezd világossá válni, hogy mi nincs. De mi van?

MIKLÓSI LÁSZLÓ: Zavar és idegesség a

tanárok és – számos esetben – a gyerekek körében is, hiszen már az elmúlt év is nehéz esztendő volt a huszadik század tanításátanulását illetően. Az általános iskolákban a nyolcadik osztályos tankönyv például csak 1945-ig volt használható. Számos kolléga (köztük jómagam) ezt a könyvet nem vagy csak alig használta. Az 1945 utáni időkre viszont egyáltalán nem volt tankönyvünk. Ebben a tanévben a helyzet annyiban kedvezőbb, hogy az általános iskolák új nyolcadik osztályos tankönyve napvilágot lát. 1990 tavaszán bírálta a kiadó, a megjelentetést szeptember közepére ígérte. Ez az egyetlen olyan kézirat különben, amelyet már ebben a tanévben hasznosítani lehet. Egyébként több aggályunk volt ezzel a könyvvel kapcsolatban is. Szemléletét nem tartottuk eléggé egységesnek, bizonyos történelmi pontatlanságokat talál-

tunk (ezeket természetesen azóta korrigálták). Számos egyéb szakmai kifogás is felmerült, mégis felelőtlenség lett volna tankönyv nélkül hagyni – főként a diákokat.

Egy könyv és más semmi...

– Hogy őszinte legyek: nem tudom, mit old meg egyetlen tankönyv...

M. L.: Még ha elkészül is minden kötet, az lenne a megoldás, ha több könyvből lehetne választani. Ehhez azonban olyan egyetértésnek kellene kialakulnia a szakmában, amely legalább a szemlélet alapjait meghatározná. Ezután pályázatot kellene kiírni, s ennek eredményeként lehetne kiválasztani a legjobbakat...

FOKI TAMÁS: A különféle álláspontok és szerzők véleménye most főként abban ütközik, hogy mi fontos, mit kell mindenképp tanítani, és mit szükséges kidobni. A történelem egész folyamatára érvényes, korszerű európai szemléletig még nem jutottunk el... Most lényegében „szabadrablás” folyik...

– Elkezdődik a tanítás, történelemórák is lesznek nyilván. De mi történik aztán? Szabad a gazda? Mindenki azt tanít, amit tud, amit akar?

M. L.: Nagyon nehéz a helyzet. A legutóbbi tantervet – gyakorlatilag is és elvileg is – hatályon kívül helyezték, az új tanterv – ez a bizonyos nemzeti tanterv vagy kerettanterv – még nem készült el.

– Nem tudom, jól értettem-e: az eddigi tantervet gyakorlatilag is hatályon kívül helyezték?

M. L.: Egyes nyilatkozatok, háttérinformációk szerint igen. Úgyhogy végső soron akár az a képtelenség is előfordulhatna, hogy egy tanár – tegyük fel – Trianont nem tanítja. Bár a tankönyvben szó van róla, de az ő belső igényén, tudásán, meggyőződésén túl semmi sem kötelezi erre. Természetesen bármilyen más példát is említhetnék.

Hatályon kívül-belül

– Még mindig nem értem: hogyan lehet informális úton arról tudomást szerezni, hogy egy tantervet hatályon kívül helyeztek? Akkor hát nem helyezték hatályon kívül...

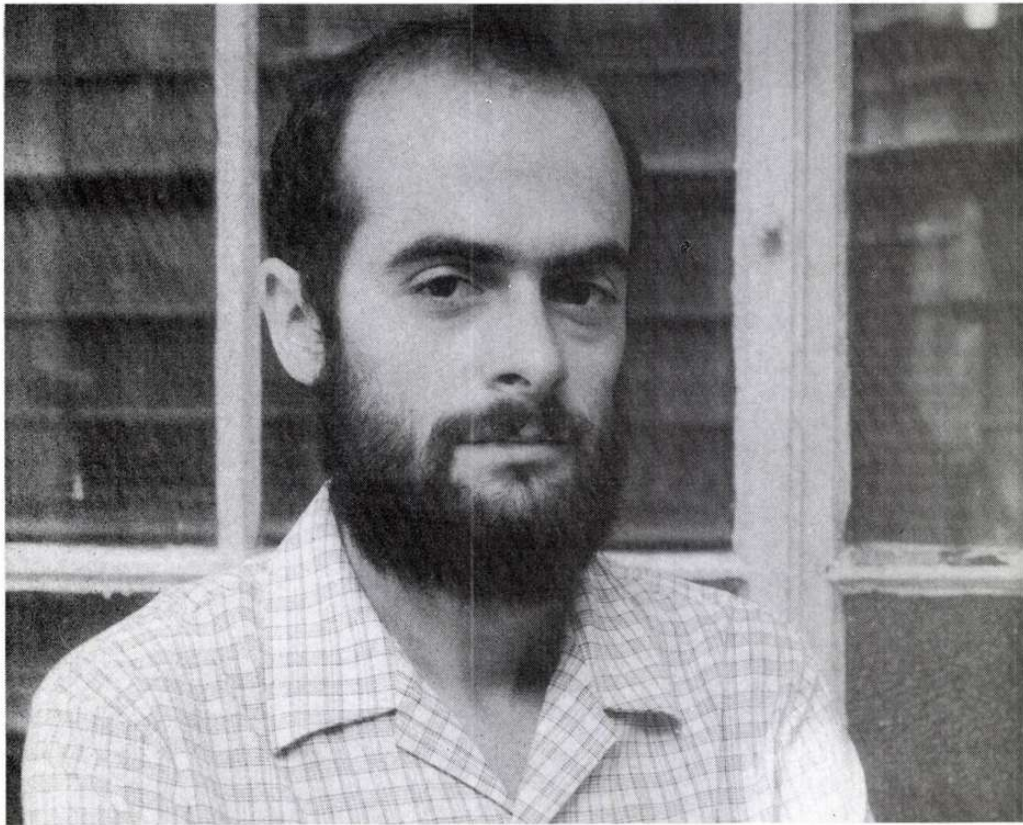
M. L.: Olyan hivatalos nyilatkozatot nem ismerek, amely erről szólt volna. Am, amikor a minisztériumban tárgyaltunk, ezt az információt kaptuk.

– Ezek szerint előállt az a képtelen helyzet, hogy a tanterv érvénytelen, ámde a tankönyvek érvényesek.

M. L.: Gyakorlatilag igen.

– A könyveket tehát mégsem vonják vissza...

M. L.: Kénytelen-kelletlen a régieket kell használni. És abban különösen nagy a tanárok felelőssége, hogy hogyan hangsúlyoznak, mit emelnek ki, mit adnak hozzá és mit hagynak el ezekből a könyvekből.

Miklósi László: „...korszerű európai szemléletig még nem jutottunk el”